

Občané o svých možnostech ovlivňovat veřejné dění a o své percepci politiky – únor 2012

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v12-02</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>6. – 13. 2. 2012</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1054</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PD.3, PS.16</i>
Zveřejněno dne:	<i>23. března 2012</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V rámci svého únorového šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění dotazovalo na názory občanů ohledně jejich možností ovlivňovat veřejné dění a zkoumalo jejich vnímání politiky v obecné rovině.

Tabulka 1: Možnosti lidí ovlivňovat veřejné dění¹

	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne
vyjadřovat se k problémům společnosti	16	39	29	14
ovlivnit řešení problémů ve své obci	5	33	41	19
dosáhnout svých oprávněných požadavků	2	21	45	25
ovlivnit řešení problémů ve státě	1	7	34	57

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „neví“.

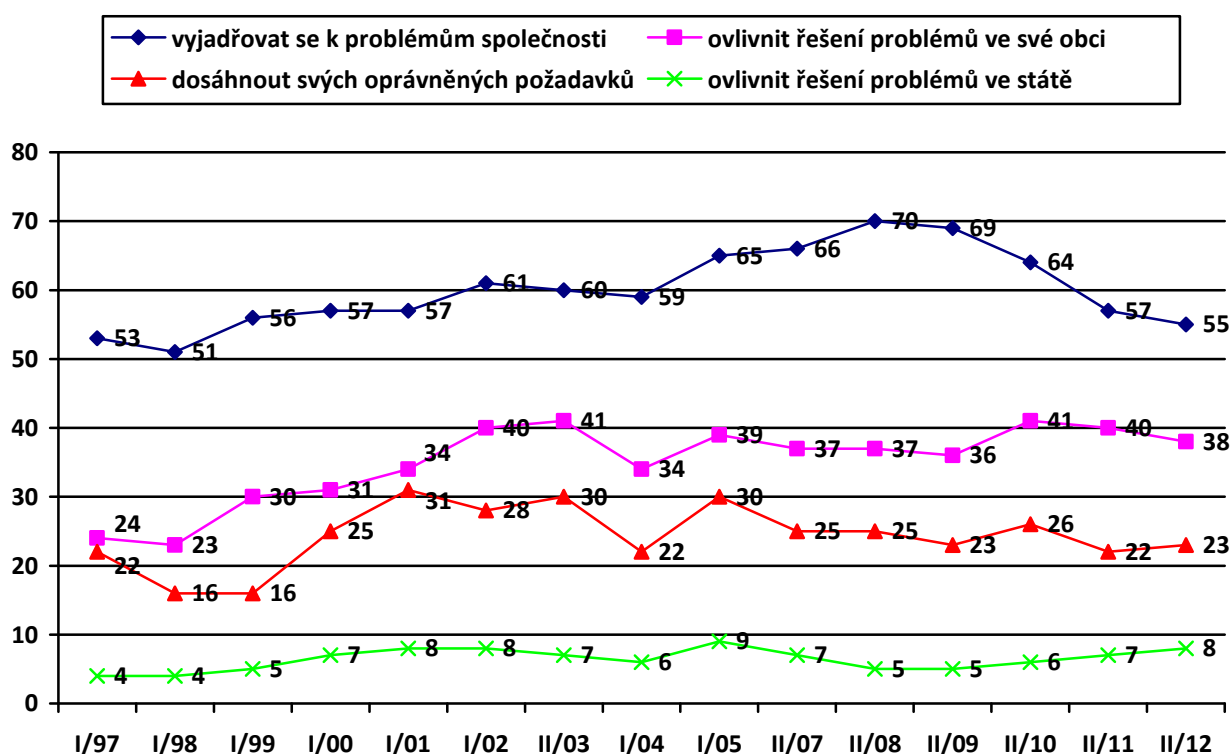
Z výsledků zachycených v tabulce 1 vyplynulo, že většina lidí má podle svého přesvědčení možnost otevřeně se vyjadřovat k problémům ve společnosti, což v šetření uvedlo 55 % dotázaných, zatímco 43 % vyjádřilo opačné mínění. V ostatních předložených možnostech je to ovšem již výrazně slabší. Jen necelé

¹ Otázka: „Řekl byste, že v dnešní době lidé, jako jste Vy a) mají možnost otevřeně se vyjadřovat k problémům a nedostatkům ve společnosti, b) mohou ovlivnit řešení problémů ve své obci, městě, c) mohou ovlivnit řešení problémů na celostátní úrovni, d) mohou dosáhnout svých oprávněných požadavků?“

dvě pětiny (38 %) dotázaných soudí, že mají možnost ovlivňovat řešení problémů ve své obci, pouze necelá čtvrtina (23 %) se domnívá, že má možnost dosáhnout svých oprávněných požadavků, a toliko 8 % respondentů pohlíží optimisticky na své možnosti ovlivňovat řešení problémů na celostátní úrovni. Ve všech těchto případech skepse vůči vlastním možnostem převažovala zřetelně nadpolovičním podílem při součtu variant „rozhodně ne“ a „spíše ne“, u možnosti ovlivňovat řešení problémů na celostátní úrovni pak nadpoloviční většinu tvořil dokonce i jen samotný podíl odpovědí „rozhodně ne“.

Obecně jako optimističtější ve všech uvedených ohledech se ukazují být absolventi vysokých škol, vysoce kvalifikovaní odborníci nebo vedoucí pracovníci, dotázaní s dobrou životní úrovní a lidé hlásící se k pravici, respektive voliči ODS a TOP 09. Skeptičtějšími ve vyšší míře pak vesměs byli dotázaní se špatnou životní úrovní, lidé hlásící se k levici nebo nevoliči. Stoupenci ČSSD či KSČM a podobně tak i lidé ve věku nad 60 let, důchodci a nezaměstnaní častěji vyjadřovali nesouhlas s tvrzením, že se lidé mohou domoci se svých oprávněných požadavků, důchodci kromě toho byli skeptičtější i v případě hodnocení možnosti ovlivňovat řešení problémů ve své obci, nezaměstnaní pak méně často souhlasili s tvrzením, že lidé jako oni mají možnost otevřeně se vyjadřovat k problémům a nedostatkům ve společnosti. U možnosti ovlivnit řešení problémů ve své obci jsou optimističtější lidé z venkova, respektive z obcí a měst do dvou tisíc obyvatel.

Graf 1: Možnosti lidí ovlivňovat veřejné dění – časové srovnání

Jak ukazuje graf 1 s časovým srovnáním, v aktuálním šetření nebyl zaznamenán žádný významný posun oproti loňsku, i když v delším horizontu můžeme hovořit o pokračujícím poklesu podílu těch, kdo si myslí, že se lidé jako

oni mohou otevřeně vyjadřovat k problémům ve společnosti, který od roku 2008 dosahuje již patnáct procentních bodů.

Další otázka výzkumu se zaměřila na vnímání a přístup lidí k politice v obecné rovině, které zkoumala prostřednictvím baterie osmi výroků, s nimiž respondenti vyjadřovali svůj souhlas, nebo nesouhlas.²

Tabulka 2: Souhlas/nesouhlas s výroky o politice (%)

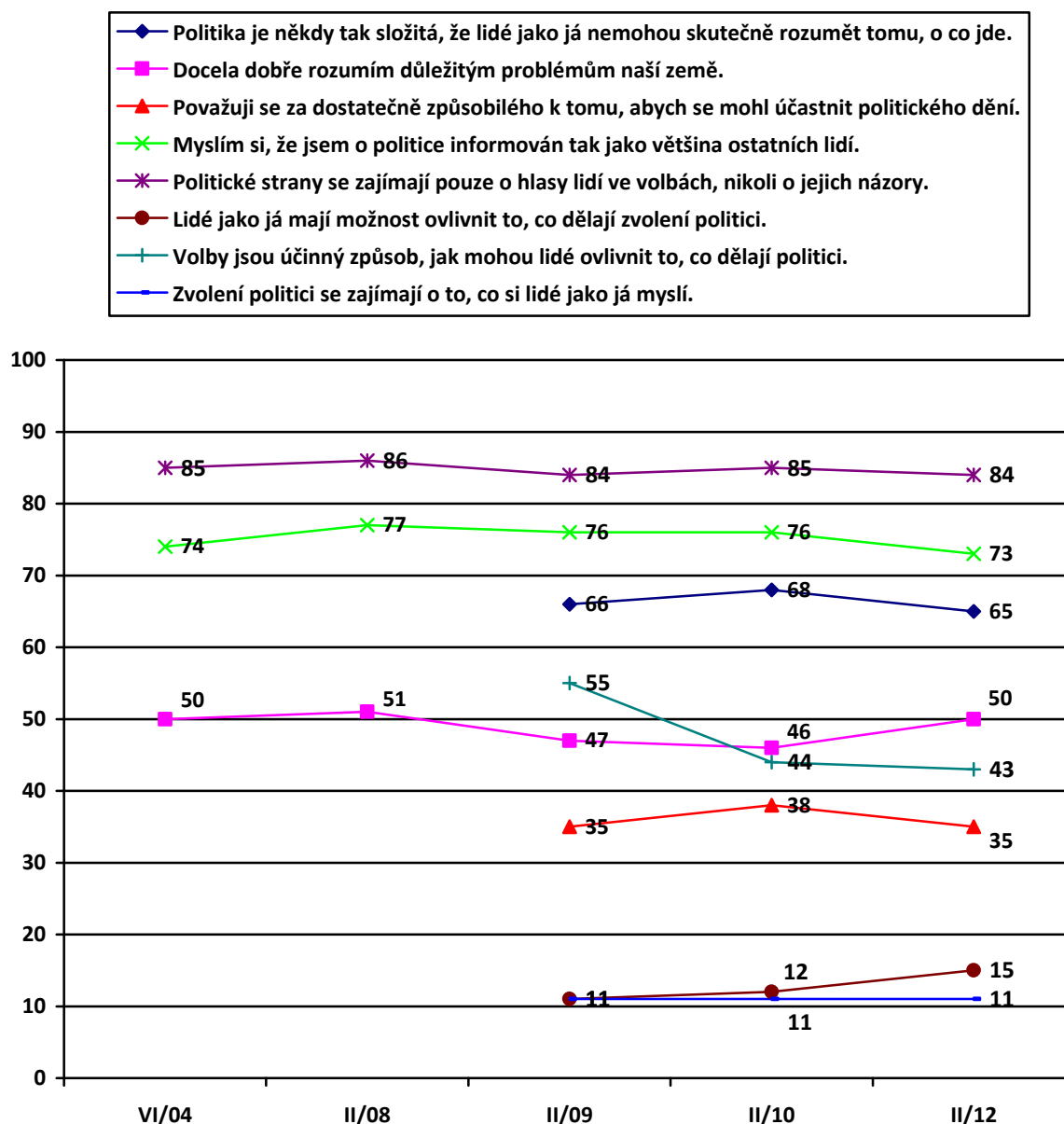
	rozhodně souhlasí	spíše souhlasí	spíše nesouhlasí	rozhodně nesouhlasí
Politika je někdy tak složitá, že lidé jako já nemohou skutečně rozumět tomu, o co jde.	21	44	24	8
Docela dobře rozumím důležitým problémům naší země.	8	42	34	11
Považuji se za dostatečně způsobilého k tomu, abych se mohl účastnit politického dění.	9	26	33	24
Myslím si, že jsem o politice informován tak jako většina ostatních lidí.	18	55	16	5
Politické strany se zajímají pouze o hlasy lidí ve volbách, nikoli o jejich názory.	46	38	10	3
Lidé jako já mají možnost ovlivnit to, co dělají zvolení politici.	3	12	37	45
Volby jsou účinný způsob, jak mohou lidé ovlivnit to, co dělají politici.	12	31	34	17
Zvolení politici se zajímají o to, co si lidé jako já myslí.	2	9	37	48

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „neví“.

Jak ukazují výsledky v tabulce 2, lidé jsou poměrně skeptičtí ve vztahu k politice a ke svým možnostem participovat na ní a ovlivňovat ji. Asi dvě třetiny (65 %) dotázaných souhlasí s výrokem, že „politika je někdy tak složitá, že lidé jako já nemohou skutečně rozumět tomu, o co jde“, a i když polovina si myslí, že „docela dobře rozumí důležitým problémům naší země“, a bezmála tři čtvrtiny (73 %) si myslí, že jsou o politice informováni jako většina ostatních lidí, jen třetina (35 %) se považuje za „dostatečně způsobilé k tomu, aby se mohla účastnit politického dění“. Jen velmi malá část dotázaných lehce převyšující desetinu se domnívá, že se politici zajímají o to, co si lidé jako oni myslí, že politické strany se nestarají jen o hlasy lidí ve volbách, ale i o jejich názory, a že lidé jako oni mají možnost ovlivnit to, co dělají zvolení politici. O něco větší, i když stále zřetelně menšinová (43 %) část veřejnosti se ztotožňuje s tvrzením, že „volby jsou účinný způsob, jak mohou lidé ovlivnit to, co dělají politici“.

² Otázka: „Nyní Vám přečtu několik tvrzení a Vy mi prosím řekněte, nakolik s nimi souhlasíte či nesouhlasíte. h) Politika je někdy tak složitá, že lidé jako já nemohou skutečně rozumět tomu, o co jde. a) Docela dobře rozumím důležitým problémům naší země. b) Považuji se za dostatečně způsobilého k tomu, abych se mohl účastnit politického dění. c) Myslím si, že jsem o politice informován tak jako většina ostatních lidí. d) Politické strany se zajímají pouze o hlasy lidí ve volbách, nikoli o jejich názory. e) Lidé jako já mají možnost ovlivnit to, co dělají zvolení politici. f) Volby jsou účinný způsob, jak mohou lidé ovlivnit to, co dělají politici. g) Zvolení politici se zajímají o to, co si lidé jako já myslí.“

Graf 2: Podíl souhlasu s výroky o politice (%)

Z údajů v grafu 2 je patrné, že postoje veřejnosti k jednotlivým výroky v čase zůstávají poměrně stabilní. Jedinou výraznější výjimkou v tomto ohledu je pokles podílu souhlasících s výrokem, že „volby jsou účinný způsob, jak mohou lidé ovlivnit to, co dělají politici“, ke kterému došlo při srovnání mezi únorem 2009 a únorem 2010. Oproti minulému šetření došlo také k mírnému zvýšení podílu souhlasících s tím, že dotyční „docela dobře rozumí důležitým problémům naší země“, a to o čtyři procentní body, čímž se ovšem tento podíl pouze vrátil zpět na hladinu, kterou ukazovala srovnatelná šetření v letech 2004 a 2008.